

Sygn. akt IV U 779/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 sierpnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Siedlcach IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	Sędzia Sądu Okręgowego Jerzy Zalasiński
Protokolant	st. sekr. sądowy Anna Wąsak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 21 sierpnia 2019 r. w S.

odwołania M. F. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 18 września 2018 r. Nr (...) ((...) - (...))

w sprawie M. F. (1)

z udziałem (...) Sp. z o.o. w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o należności z tytułu składek

I. zmienia częściowo zaskarżoną decyzję w punkcie 2 i ustala przychód M. F. (1) stanowiący podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. w wymiarze ½ etatu

- od dnia 01.12.2017 r. do 31.12.2017 r. miesięcznie brutto w kwocie 1000 (jeden tysiąc) złotych,

- od dnia 01.01.2018 r. miesięcznie brutto w kwocie 1050 (jeden tysiąc pięćdziesiąt) złotych;

II. w pozostałej części oddala odwołanie;

III. koszty procesu między stronami znosi wzajemnie.

Sygn. akt IV U 779/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 września 2018r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., działając na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1 i pkt 3 w zw. z art.6 ust.1 pkt 1, art.11 ust.1, art.12 ust.1, art.13 ust. 1, art. 18 ust. 1, art. 41 ust. 12 i ust.

13 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 58 § 1-3 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964r. kodeks cywilny stwierdził, że:

- M. F. (1) jako pracownik u płatnika składek – (...) Sp. z o.o. podlega od 6 września 2017r. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu (pkt I decyzji),

- aneks do umowy o pracę zawartej 6 września 2017r. pomiędzy (...) Sp. z o.o., reprezentowaną przez E. K., a M. F. (1) dotyczący zmiany warunków zatrudnienia w zakresie wysokości wynagrodzenia oraz wymiaru czasu pracy jest nieważny i przyjął jako przychód stanowiący podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne w miejsce wynagrodzenia określonego w aneksie do umowy o pracę w okresie od 1 grudnia 2017r. do 31 grudnia 2017r. kwotę 500 złotych brutto miesięcznie ,tj. kwotę wynagrodzenia ustalonego przy zawarciu umowy o pracę z 6 września 2017r. równą obowiązującemu w 2017r. minimalnemu wynagrodzeniu za pracę dla ¼ etatu, zaś od 1 stycznia 2018r. kwotę 525 złotych brutto miesięcznie ,tj. kwotę wynagrodzenia równą obowiązującemu w 2018r. minimalnemu wynagrodzeniu za pracę dla ¼ etatu (pkt II decyzji),

W uzasadnieniu przedmiotowej decyzji organ rentowy wskazał, że w wyniku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego stwierdził, iż aneks do umowy o pracę z 6 września 2017r., który zawarła M. F. (1) nosi znamiona świadomego działania mającego na celu uzyskanie wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Działanie to było pozorne i jako takie nieważne. Powyższe potwierdza fakt, że od 4 grudnia 2017r. , tj. już po 3 dniach pracy od zmiany wymiaru czasu pracy z ¼ etatu na ½ etatu i wynagrodzenia na kwotę siedmiokrotnie wyższą od wynagrodzenia ustalonego z chwilą nawiązania stosunku pracy, M. F. (1) stała się niezdolna do pracy w związku z ciążą, zaś od dnia 5 kwietnia 2018r. ubiega się o zasiłek macierzyński. Wbrew twierdzeniom płatnika składek nie można przyjąć, że zmiana warunków zatrudnienia była związana z ukończeniem przez M. F. (1) szkolenia z zakresu medycyny estetycznej, gdyż certyfikat ukończenia szkolenia nie został opatrzony datą, co powoduje, że nie można stwierdzić kiedy przedmiotowe szkolenie zostało ukończone. Organ rentowy zauważył, że przychody Spółki z podstawowej działalności operacyjnej zaksięgowane w październiku 2017r. i listopadzie 2017r. nie wykazują znaczącego wzrostu i pozostają na porównywalnym poziomie przy uwzględnieniu faktu przebywania na zwolnieniach lekarskich M. F. (1) i innej pracownicy, jak również zatrudnienia od 13 listopada 2017r. dodatkowego pracownika w niepełnym wymiarze czasu pracy (¼ etatu). Zarówno wynagrodzenie, jak i wymiar czasu pracy K. K., która zgodnie z wyjaśnieniami płatnika składek przejęła obowiązki ubezpieczonej nie uległy zmianie. Zdaniem organu rentowego nieprzekonywujące są również wyjaśnienia płatnika składek w zakresie faktycznego rozliczania pracy M. F. (2) na podstawie paragonów fiskalnych, gdyż nie wykazano jaki udział w uzyskanym przychodzie miała ubezpieczona (zaskarżona decyzją z 18 września 2018r. k.157-165 akt organu rentowego).

Od decyzji tej odwołanie złożyła ubezpieczona M. F. (2) wnosząc o jej zmianę w punkcie 2 poprzez ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w wysokości przewidzianej aneksem z dnia 29 listopada 2017r. W uzasadnieniu stanowiska wskazała, że aneks do umowy o pracę został zawarty zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych, przy czym ubezpieczona oraz płatnik składek jako strony stosunku pracy mają prawo do swobodnego kształtowania jego treści, w tym wysokości wynagrodzenia. W ocenie ubezpieczanej przyznane wynagrodzenie było godziwe i nie naruszało przepisów. Podniosła, że motywacja skłaniająca ją do zawarcia przedmiotowego aneksu do umowy o pracę nie ma znaczenia dla jego ważności. Sama okoliczność, że stała się niezdolna do pracy już 4. dnia po zmianie warunków zatrudnienia nie świadczy jeszcze o tym, że wysokość wynagrodzenia została ustalona wyłącznie w celu uzyskania wyższych świadczeń z ubezpieczenia społecznego (odwołanie k. 2-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych powołując się na przepisy prawa i uzasadnienie zawarte w zaskarżonej decyzji (odpowiedź organu rentowego na odwołanie k.5-7 akt sprawy).

Sąd ustalił, co następuje:

(...) Sp. z o.o. w S. została zarejestrowana z Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 5 września 2017r. Wspólnikami spółki zostały M. F. (2) – pełniąca funkcję prezesa zarządu oraz M. S. - pełniąca funkcję członka zarządu. Przedmiotem

jej działalności są usługi polegające na stylizacji rzęs i wykonywaniu makijażu permanentnego. Siedziba spółki znajduje się w mieszkaniu M. F. (1). Usługi były reklamowane na platformie internetowej (...).

W dniu 6 września 2017r. (...) Sp. z o.o., reprezentowana przez E. K. zawarła z M. F. (1) umowę o pracę na czas nieokreślony. Na jej podstawie ubezpieczona została zatrudniona na stanowisku stylistki rzęs, linergistki, w wymiarze ¼ etatu, z wynagrodzeniem w wysokości 500 złotych brutto (umowa o pracę k.53-54 akt organu rentowego).

W dniu 21 września 2017r. ubezpieczona uzyskała orzeczenie lekarskie o braku przeciwwskazań do wykonywania pracy na stanowisku stylistki rzęs, linergistki (orzeczenie lekarskie k.111 akt organu rentowego).

Oprócz ubezpieczonej (...) Sp. z o.o., zatrudniała od dnia 6 września 2017r. M. S. na stanowisku stylistki rzęs, linergistki, w wymiarze ¼ czasu pracy, z wynagrodzeniem w wysokości 500 złotych. Aneksem do umowy z 28 października 2017r. strony ustaliły od dnia 1 listopada 2017r. wymiar czasu pracy M. S. na ½ etatu z wynagrodzeniem w wysokości 3.500 złotych brutto.

Ponadto spółka od dnia 13 listopada 2017r. zatrudniała K. K. na stanowisku stylistki rzęs, w wymiarze ¼ etatu, z wynagrodzeniem w wysokości 500 złotych brutto.

Ubezpieczona M. F. (1), podobnie jak M. S. i K. K. pracowała w systemie mobilnym. Do jej obowiązków należało wykonywanie stylizacji rzęs w domach klientek. Do klientek dojeżdżała komunikacją miejską, a od listopada 2017r. również służbowym samochodem. Wykonanie jednego zabiegu stylizacji brwi i rzęs trwało około 1-2 godzin, a jego koszt wynosił około 200 złotych. Ubezpieczona ukończyła kurs z zakresu medycyny estetycznej. Spółka posiadała jedną kasę fiskalną. Czas pracy wszystkich pracowników był zorganizowany tak, aby wszystkie wyjeżdżając do klientki mogły zabrać ją ze sobą.

W dniu 29 listopada 2017r. ubezpieczona zawarła ze spółką (...) aneks do umowy o pracę, na podstawie którego z dniem 1 grudnia 2017r. została zatrudniona w wymiarze ½ etatu, z wynagrodzeniem w wysokości 3.500 złotych brutto wraz z premią procentową liczoną od wynagrodzenia zasadniczego (aneks do umowy o pracę k. 51 akt organu rentowego).

Podczas zawierania aneksu do umowy o pracę spółka była reprezentowana przez E. K., upoważnioną do dokonania tej czynności na podstawie art. 210 kodeksu spółek handlowych w drodze uchwały (...) spółki (...) z dnia 28 listopada 2017r. (uchwała k. 26 akt organu rentowego).

Ubezpieczona oraz M. S. za miesiąc wrzesień 2017r. otrzymały wynagrodzenie w wysokości po 369,62 złotych netto, za miesiąc październik 2017r. po 420,15 złotych netto. Za miesiąc listopad 2017r. M. S. otrzymała wynagrodzenie w wysokości 3.492,66 złotych netto, M. F. (1) w kwocie 420,12 złotych netto, a K. K. – 280,44 złotych netto. W grudniu 2017r. ubezpieczona otrzymała wynagrodzenie w kwocie 2.330,94 złotych netto, K. K. w wysokości 420,18 złotych netto (listy płat k.87-93 akt organu rentowego).

W okresie od 6 października 2017r. do 13 października, od 23 października 2017r. do 31 października 2017r., od 7 listopada 2017r. do 21 stycznia 2018r. (listy obecności k.17-19 i 21 akt organu rentowego) M. S. była niezdolna do pracy. W dniu (...) urodziła dziecko.

Ubezpieczona była niezdolna do pracy w okresie od 4 grudnia 2017r. do 4 kwietnia 2018r. W trakcie nieobecności ubezpieczonej jej obowiązki w zakresie stylizacji rzęs przejęła K. K., pracując na dotychczasowych warunkach.

W dniu 5 kwietnia 2018r. M. F. (1) urodziła dziecko i wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego (zaświadczenie płatnika składek ZUS Z-3 z 15 maja 2018r. oraz odpis aktu urodzenia dziecka k.3-17 i 19 akt organu rentowego).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego i w aktach sprawy, a także na podstawie zeznań ubezpieczonej (k.21-22 i 33-33v akt sprawy) oraz M. S. w charakterze strony (k.33v akt sprawy), które Sąd uznał za częściowo wiarygodne.

Sąd obdarzył wiarygodnością zeznania M. S. w części, dotyczącej ogólnej organizacji pracy w spółce, jak również co do zakresu i sposobu wykonywania przez ubezpieczoną obowiązków. Sąd nie podzielił natomiast jej twierdzeń co do przyczyn zwiększenia wynagrodzenia ubezpieczonej.

Zeznania ubezpieczonej M. F. (1) były tożsame z zeznaniami M. S., w związku z czym Sąd ocenił je w podobny sposób. Sąd nie dał wiary zeznaniom w zakresie w którym, dotyczyły rozszerzenia rodzaju wykonywanych usług.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonej M. F. (1) jedynie częściowo zasadne.

Zgodnie z art.6 ust.1 pkt 1 ustawy z 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013r., poz.1442 ze zm.) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Z kolei art.11 ust.1 w/w ustawy stanowi, że obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają pracownicy, a w myśl art.12 ust.1 ustawy obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu podlegają osoby podlegające ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe, wypadkowe oraz chorobowe dla pracowników stanowi przychód.

W niniejszej sprawie organ rentowy zakwestionował wysokość wynagrodzenia M. F. (1) przyznanej aneksem do umowy o pracę od dnia 1 grudnia 2017r., w kwocie 3.500 złotych brutto przy 1/2 wymiaru czasu pracy.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że przepis art. 86 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych daje organowi rentowemu kompetencje do badania zarówno tytułu zawarcia umowy o pracę, jak i ważności jej poszczególnych postanowień, w tym postanowień umowy dotyczących wysokości wynagrodzenia i - w ramach obowiązującej go procedury zakwestionowania tych postanowień umowy o pracę, które pozostają w kolizji z prawem lub zasadami współzycia społecznego albo zmierzają do obejścia prawa (por. wyrok S.N. z dnia 04 sierpnia 2005 r. w sprawie II UK 16/05, publik. LEX nr 182776). Realna możliwość takiej kontroli powstaje po przekazaniu przez płatnika składek raportu miesięcznego, przedkładanego zgodnie z art. 41 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W raporcie płatnik przedstawia między innymi dane o tytule ubezpieczenia i podstawie wymiaru składek oraz dokonuje zestawienia należnych składek na poszczególne ubezpieczenia.

Jak stanowi art. 58 § 2 kc, nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 9 sierpnia 2005 r. sygn. akt III UK 89/05 (OSNP 2006/11-12/192, OSP 2007/4/41) stwierdził, że ustalenie w umowie o pracę rażąco wysokiego wynagrodzenia za pracę może być, w konkretnych okolicznościach, uznane za nieważne jako dokonane z naruszeniem zasad współzycia społecznego, polegającym na świadomym osiągnięciu nieuzasadnionych korzyści z systemu ubezpieczeń społecznych kosztem innych uczestników tego systemu - art. 58 § 3 kc w zw. z art. 300 kp (OSNP 2006/11-12/192, LEX nr 182780).

Analizując okoliczności sprawy Sąd doszedł do przekonania, że zwiększenie wymiaru czasu pracy M. F. (1) z 1/4 etatu na 1/2 etatu na podstawie spornego aneksu do umowy o pracę z 29 listopada 2017r. było uzasadnione. Nie wątpliwie wymiar czasu pracy ubezpieczonej uległ zmianie, co było spowodowane zwiększonym zainteresowaniem na usługi świadczone przez Spółkę, jak również przebywaniem na zwolnieniu lekarskim przez inną pracownicę ,tj. M. S.. Zaznaczyć należy, że ubezpieczona ukończyła kurs z zakresu medycyny estetycznej i dodatkowo miała wykonywać zabiegi wypełniania kwasem hialuronowym (zeznania ubezpieczonej k. k.21v-22 i 33-33v akt sprawy).

Niezależnie od tego Sąd stwierdził, że ustalenie wynagrodzenia na poziomie 3.500 złotych przekraczało granice płacy słusznej i sprawiedliwej, znacznie przewyższając wkład pracy ubezpieczonej. Pozostawało nadto w sprzeczności z regułą godziwości wynagrodzenia określoną w art. 13 kp. W tym zakresie zawarty aneks do umowy o pracę musi

być zatem uznany za nieważny w świetle art. 58 § 2 kc w części postanowień dotyczących wysokości ustalonego przez strony wynagrodzenia. Zebrane w sprawie dowody stanowią podstawę do przyjęcia, że wynagrodzenie w kwocie 3.500 złotych brutto miesięcznie za pracę świadczoną przez ubezpieczoną w okolicznościach niniejszego przypadku było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Sąd Okręgowy podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2005 r., II UZP 2/2005, (OSNP 2005, Nr 21, poz. 338), w uzasadnieniu której Sąd Najwyższy zajął stanowisko, że autonomia woli stron umowy o pracę w kształtowaniu jej postanowień, w tym dotyczących wynagrodzenia, podlega ochronie jedynie w ramach wartości uznawanych i realizowanych przez system prawa, a strony obowiązane są respektować nie tylko interes jednostkowy, lecz także mieć wzgląd na interes publiczny. Przepis art. 353¹ k.c., poprzez art. 300 k.p. znajduje tu odpowiednie zastosowanie, a wymaganie, aby treść stosunku pracy lub jego cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) tego stosunku, ustawie, ani zasadom współżycia społecznego nie jest sprzeczny z zasadami prawa pracy. Tym samym brak jest przeciwwskazań, aby postanowienia takich umów dotyczące wynagrodzenia i innych świadczeń związanych z pracą mogły być przez pryzmat zasad współżycia społecznego ocenione jako nieważne w części przekraczającej granice godziwości a zatem w sytuacji ich nadmiernej wysokości. Zasady dotyczące oceny postanowień umownych znajdują zastosowanie także na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych.

Słusznie organ rentowy podnosił, że przyznane ubezpieczonej wynagrodzenie nie znajdowało uzasadnienia w rzeczywistości wykonywanej przez nią pracy oraz potrzebach pracodawcy. Wynagrodzenie ustalone w spornym aneksie do umowy o pracę nie odpowiadało rodzajowi oraz ilości i jakości wykonywanych przez M. F. (1) czynności. Odbiegało ono również znacząco od uposażenia K. K., która wykonywała tożsame czynności co ubezpieczona, a od 4 grudnia 2017r. przejęła jej obowiązki. Podnoszona przez ubezpieczoną argumentacja o poszerzeniu tych obowiązków o zabiegi wypełniania kwasem hialuronowym nie może skutkować uznaniem odpowiedniości tak zawyżonego wynagrodzenia, które po przeliczeniu na pełny etat wynosiłoby 7.000 złotych brutto miesięcznie. Co istotne, w grudniu 2017r. do momentu przejścia na zwolnienie lekarskie ubezpieczona pracowała zaledwie przez 1 dzień roboczy wyłączając weekend od 2-3 grudnia. Nie jest zatem prawdopodobne pozyskanie w tym czasie liczby klientek uzasadniającej siedmiokrotne zwiększenie wynagrodzenia.

W tych okolicznościach Sąd doszedł do przekonania, że wynagrodzenie ubezpieczonej wynikające ze spornego aneksu do umowy o pracę i stanowiące jednocześnie podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne winno być obniżone do kwoty rzeczywiście odpowiadającej rodzajowi i jakości pracy świadczonej przez ubezpieczoną na rzecz płatnika składek.

W tych okolicznościach przyjąć należało, że przychód M. F. (1) stanowiący podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne: emerytalne, rentowe, wypadkowe i chorobowe z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) Sp. z o.o. w S. w wymiarze 1/2 etatu od 1 grudnia 2017r. do 31 grudnia 2017r. stanowi kwotę 1.000 złotych brutto miesięcznie ,tj. kwotę wynagrodzenia równą obowiązującemu w 2017r. minimalnemu wynagrodzeniu za pracę dla 1/2 etatu, a od 1 stycznia 2018r. kwotę 1.050 złotych brutto miesięcznie ,tj. kwotę wynagrodzenia równą obowiązującemu w 2018r. minimalnemu wynagrodzeniu za pracę dla 1/2 etatu. Mając na uwadze powyższe okoliczności Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 kpc zmienił zaskarżoną decyzję i orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

W pozostałym zakresie odwołanie ubezpieczonej podlegało oddaleniu, o czym Sąd orzekł na podstawie art.477¹⁴§1 kpc.

W odniesieniu do kosztów procesu Sąd Okręgowy stwierdził, że wobec częściowego uwzględnienia odwołania ubezpieczonej zachodzą podstawy do wzajemnego zniesienia kosztów procesu na podstawie art.100 kpc.